

Kuntien ilmastosuunnitelmavelvoite

Millaista opastusta ja tukea on saatavilla?

Miia Berger, Ympäristöministeriö

Velvoite laatia kunnan ilmastosuunnitelma

[Ilmastolain \(423/2022\) 14 a §](#)

Kuntien suunnitelmavelvoite ilmastolaissa

- Ilmastolakiin sisältyy 1.3.2023 alkaen kunnille velvoite laatia tai päivittää ilmastosuunnitelma vähintään kerran valtuustokaudessa.
- Ensimmäinen ilmastolain mukainen suunnitelma tulee laatia viimeistään valtuustokaudella 2025-2029. Avustusta voi hakea kuitenkin jo kuluvalta valtuustokaudelta alkaen. Avustusta myönnetään kuitenkin jo kuluvalta valtuustokaudella tietyin kriteerein.
- Tavoitteena on vahvistaa kuntien ilmastotyötä ja ilmastolain tavoitteiden toteutumista.

Ilmastolain suunnitelmavelvoitteen sisältö (dia 1/2)

Suunnitelmassa on oltava:

- 1) tavoite kasvihuonekaasujen päästöjen vähentämisestä kunnassa;
  - tavoitetta asettaessaan kunnan on otettava huomioon ilmastolain 2 §:n päästövähennystavoitteet
- 2) toimet, joilla kasvihuonekaasujen päästöjä vähennetään kunnassa;
- 3) tiedot kasvihuonekaasujen päästöjen kehityksestä kunnassa;
- 4) tiedot suunnitelman toteutumisen seurannasta;
- 5) muut kuin 1—4 kohdassa tarkoitetut tarpeellisiksi katsotut seikat.

Ilmastolain suunnitelmavelvoitteen sisältö (dia 2/2)

Kunnan ilmastosuunnitelman hyväksyy valtuusto. Kunnan on seurattava suunnitelman toteutumista. Suunnitelma on otettava huomioon kuntastrategiassa sekä toimintakertomuksessa.

Kunta voi laatia suunnitelman myös yhdessä alueen muiden kuntien kanssa. Yhteisessä suunnitelmassa on oltava kuntakohtaiset tavoitteet ja toimet. Yhteinen suunnitelma hyväksytään kunkin kunnan valtuustossa.

Kunta voi halutessaan sisällyttää suunnitelmaan myös ilmastonmuutokseen sopeutumista ja hiilinieluja koskevia tavoitteita ja/tai toimia.

Kuntien ilmastosuunnitelmat –avustushaku

[Linkki hakuilmoitukseen \(ym.fi\)](https://ym.fi)

Kuntien ilmastosuunnitelmat -avustushaku

Ympäristöministeriö myöntää avustusta ilmastolain mukaisen kuntien ilmastosuunnitelmien valmisteluun.

Avustusta myönnetään kuluvalle valtuustokaudella kunnille, joilla ei ole olemassa olevaa ilmastosuunnitelmaa tai joiden suunnitelma on vanhentunut.

Ympäristöministeriön osuus ilmastosuunnitelman valmistelun avustuskelpoisista kustannuksista voi olla 100 %, kuitenkin **enintään 45 000 € per suunnitelmaan osallistuva kunta**.

Kokonaisuudessaan avustusta on jaettavissa noin 2,6 miljoonaa euroa per vuosi.

Avustus on jatkuvassa haussa. Avustukset myönnetään hakemusten saapumisjärjestyksessä niin pitkään kuin määrärahoja riittää kunakin vuonna.

Kuntien ilmastohankkeet -avustushaku

[Linkki](#) (ym.fi)

Avustusta esimerkiksi suunniteltujen toimenpiteiden toimeenpanoon yksittäisillä sektoreilla

Hakuaika on 15.5.–31.7.2023

Opas kunnan ilmastosuunnitelman valmisteluun

[Linkki oppaaseen](#)

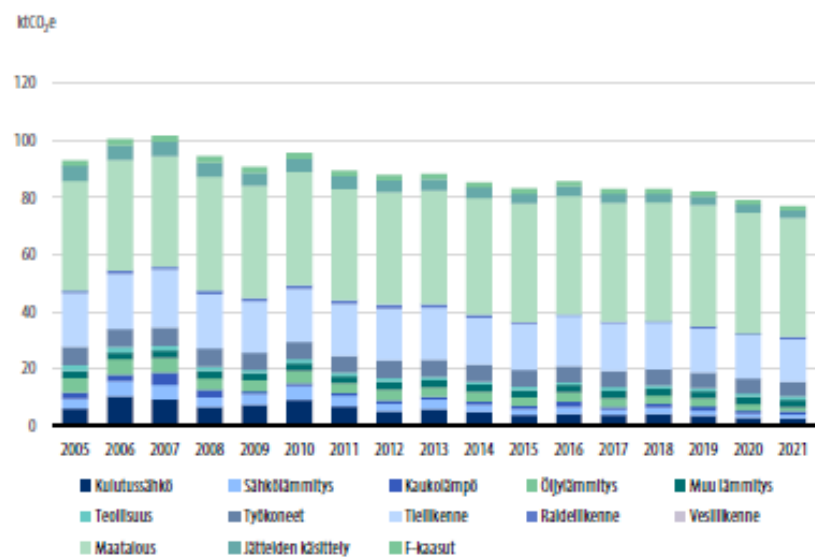
Kuntien ilmastosuunnitelmaopas

- Ympäristöministeriö ja Suomen ympäristökeskus ovat valmistelleen oppaan ilmastosuunnitelmien valmisteluun.
- Oppaan tarkoituksena on tarjota kunnille tietoa lain vähimmäisvelvoitteiden täyttämisestä, ja kohderyhmänä on erityisesti ilmastotyötään aloittelevat kunnat.
- Oppaaseen sisällytetään kuitenkin myös vaihtoehtoja kunnianhimoisemman ilmastosuunnitelman laatimiseksi, joten opas tarjoaa hyödyllistä tietoa myös ilmastotyössään pidemmälle ehtineille kunnille.
- Tietoa prosessinäkökulmasta, sisällön näkökulmasta + mm. nieluista ja sopeutumisesta

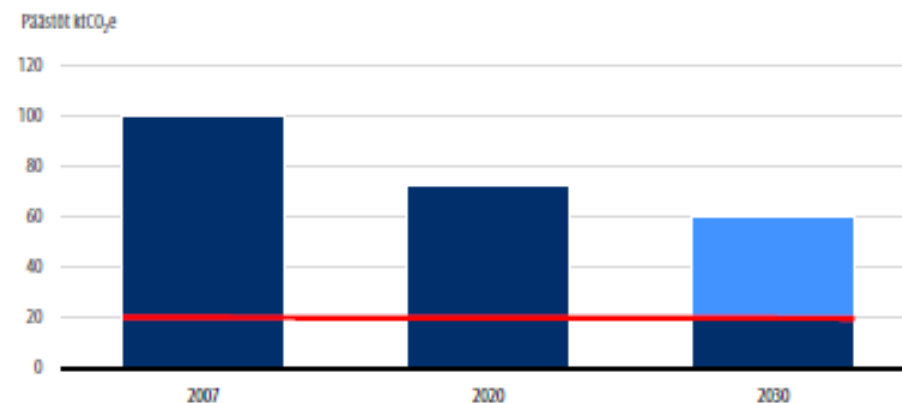

Oppaassa on esitelty maksutta kuntien käytettävissä olevat päästötietopalvelu ja päästöskenaariotyökalu

Kuvio 5. Esimerkki erään tyyppilisen, maaseutumaisen kunnan päästökehitystä kuvaavasta pylväs-kaaviosta. Laskennassa on käytetty Hinku-laskentamenetelmää ilman päästöhyvityksiä.

Kuvio 6. Esimerkki eräälle kunnalle automattisesti lasketusta perusskenaariosta. Vertailuvuodeksi on asetettu 2007 ja tavoitevuodeksi 2030. Työkalu näyttää kasvihuonekaasujen päästöt vertailuvuodelle 2007, viimeisimmälle raportoidulle vuodelle 2020 sekä arvioidut päästöt tavoitevuodelle 2030. Päästövähennystavoitteeksi vuodelle 2030 on skenaariossa asetettu -80 %, jota kuvaa punainen vaakaviiva. Vuoden 2030 pylväässä on merkitty vaaleansinisellä vähennettävien päästöjen määrä (päästökullu), joka pitäisi kattaa lisäisillä toimenpiteillä tavoitteen saavuttamiseksi.

<https://paastot.hiilineutraalisuomi.fi/>

<https://skenaario.hiilineutraalisuomi.fi/>

Oppaan loppuun on koottu esimerkeiksi listauksia ilmastotoimista, joita kunnat ovat toteuttaneet tai suunnitelleet tai joita kunnat voisivat toteuttaa tai edistää muilla keinoilla, kuten viestinnällä tai neuvonnalla eri kohderyhmille.

Päästövähennystoimenpiteitä eri päästösektoreille

Rakennukset ja rakentaminen

LVI-järjestelmät

- Energiatehokkaammat talotekniset laitteet
- Sisätilojen ja käyttöveden lämpötilan alentaminen
- Kiinteistötekniikan ohjauksen automatisointi ja etävalvonta- ja hallinta
- Lämmityksen ja ilmanvaihdon säätö ja optimointi
- Lämmitystapamuutokset öljyn ja muiden fossiilisten polttoaineiden korvaamiseksi
- Lämpöpumput rakennuksissa (ilma-, ilma-vesi-, poistoilma- ja maalämpöpumput)
- Lämmön talteenotto
- Ympäristölämpöjen hyödyntäminen ilmasta ja maaperästä lämmityksessä
- Hukkalämpöjen hyödyntäminen
- Jäähdytyslaitteiden optimointi
- Energian kulutusjärjestelmien optimointi
- Maaviljeilyä hyödyntävät järjestelmät
- Lämmön varastointi
- Automaattiset säätöjärjestelmät
- Talotekniikan ohjausjärjestelmät
- Vesipisteiden ja vesijärjestelmien optimointi
- Vettä säästävät hoidot

Valaistus

- Valaistuksen vaihtaminen LED-valaistukseen
- Valaistuksen ohjausjärjestelmät
- Älykkäät valaistusjärjestelmät
- Ohjelmoitava valaistus
- Katu- ja aluevalaistuksen optimointi

Rakenteet

- Seinien ja ala- ja yläkattorien eristys
- Saumojen, rakennusliitosten ja ovien eristys
- Ikkunoiden ja ovien eristys
- Ulkopuolisen routaeristys

Päästövähennyksiä tukevia ja edistäviä toimenpiteitä kunnan eri toiminnoissa.

Maankäytön suunnittelu ja maapolitiikka

- Rakentamisen ohjaaminen jalankulku- ja joukkoliikennevyöhykkeille
- Yhdyskuntarakenteen tiivistäminen ja ehyttäminen, täydennysrakentaminen
- Kunnan lähipalveluiden saavutettavuuden turvaaminen kestävin kulkumuodoin
- Ilmastonmuutosta hillitsevien kaavamääräysten ja rakennustapaohjeiden kehittäminen ja käyttöönotto
- Energiatehokkuuskriteerien käyttö asuinrakennusten suunnittelussa
- Hajautetun energiantuotannon mahdollistaminen (esimerkiksi tuuli- ja aurinkovoimapuutarhojen neuvonnassa)
- Datakeskusten ja muiden hukkalämpölämpökeskusten optimointi kaavoituksessa
- Maavuokrien ja -luovutusten ilmastotarkastus
- Aurinkokeräimien, -paneelien ja ilmalämpöpumppujen toimenpideluvan hakemisesta
- Julkisen ja kevyen liikenteen väylien suunnittelu
- Keskitettyjen jätteenkeräyspisteiden ja jätteenkäsittelylaitosten jätteenkäsittelylaitteiden optimointi
- Vihertehokkuustavoitteet taajama-alueilla
- Metsien raivaamisen minimoiminen
- Joutomaiden metsittäminen
- Hiilinielujen suojelemiseen ja kasvattamiseen liittyvät linjaukset
- Puurakentamisen edistämisen kaavoitus

Maankäyttösektorin päästövähennystoimia

Metsätalous

Ilmastonmuutosta hillitsevä metsänhoito

- Metsien nopea ja tehokas uudistaminen uudishakkuun jälkeen
- Kiertoajan pidentäminen
- Metsien hoitaminen runsaspuustoisina
- Harvennuksien myöhentäminen ja keventäminen
- Lahopuun määrän kasvattaminen
- Turvemaiden tuhkalannoitukset ja kivennäisainemaiden kasvatuslannoitukset
- Jatkuvaiteisten kasvatuksen edistäminen
- Kunnostusojituksen vähentäminen
- Ojien patoaminen hallitusti liian tehokkaasti kuivatetuilla kohteilla
- Heikkotuottoisten turvemaametsien jättäminen aktiivisen metsätalouden ulkopuolelle

Hiiliviisaa maankäytön muutokset

- Joutoalueiden ja heikkotuottoisten peltojen metsittäminen
- Metsäkadon ehkäisy estämällä metsäalueiden muuttamista pelloiksi tai rakennetuksi maaksi
- Pellonraivauksen vähentäminen tai lopettaminen erityisesti turvemaiden ja kivennäisainemaiden alueilla
- Metsänraivauksen vähentäminen yhdyskuntarakenteen suunnittelun ja kaavoituksen avulla
- Ennallistaminen turvemaametsäkohteilla, joilla metsätalous ei ole kannattavaa
- Vihertalouden ja hiilinielupuistojen perustaminen taajama-alueille
- Turvetuotannosta poistuneiden suonpohjien ilmastokestävä jatkokäyttö (esimerkiksi puun ja muiden biomassojen kasvattaminen, vettäminen kosteikoiksi)

Lisätietoja

Miia Berger, miia.berger@gov.fi

[Kuntien ilmastosuunnitelmat](#) –nettisivu (ym.fi)

- Avustushaku
- Opas
- Tilaisuuksiin ilmoittautumiset
- Tilaisuuksien tallenteet

